

Descobertes

PILAR PARCERISAS

L'exili interior de Rodoreda

Un tast de l'obra plàstica de Mercè Rodoreda ve a pal·liar el desconeixement públic d'aquesta faceta creativa que l'escriptora d'*Aloma* i *La plaça del Diamant* va desenvolupar a París i a Ginebra entre 1946 i 1957.

Va ser una dècada productiva, però curta, i fins i tot diríem que terapèutica per a aquesta autora que havia tornat a París des de Bordeus, on havia acabat la Segona Guerra Mundial. En la misèria de la postguerra, s'intentava activar de nou la consciència, l'ésser, i retrobar el projecte comunitari sota el lema de la reconstrucció. L'aïllament i l'exili interior manen en els artistes que busquen aquest *jo metafísic* sigui per la via de l'automatisme i l'abstracció que ofereix l'informalisme que busseja en l'interior de l'individu i converteix la matèria en metàfora de la carn, sigui pel retorn als orígens i al primitivisme que artistes com Dubuffet troben en l'art dels infants o dels alienats mentals. Altre cop la recerca de l'home en estat pur, incapaç d'arribar a la follia del carnatge que ha significat la guerra.

A París, poques figures artístiques sobreviuen a la ruïna moral i creativa. Picasso és el que resisteix millor l'embat i el surrealisme renaixerà de les cendres, carregat de noves tintes utòpiques. Artaud se'n va i deixa rastre d'aquest ésser en procés amb la seva veu aspra que sorgeix de les profunditats de les vísceres i l'estó-

Els personatges pintats per Mercè Rodoreda interroguen l'aire que els envolta amb els ulls esbatanats i revelen l'estupefacció de l'ésser en la dura postguerra europea

mac, mentre Samuel Beckett ens parla dels cossos errants i ens recorda el cos sense òrgans, dissociat del subjecte, empès pel "malestar de l'individu".

Mercè Rodoreda es guanya la vida cosint per a un taller de modista de París. Es lamenta de no poder escriure i, en canvi, la diverteix pintar, retallar i enganxar papers en els

seus collages. Pinta retrats, sobretot. No està lluny d'aquesta recerca de la consciència de l'ésser. Retrats, cares de personatges, homes i també moltes dones i noies que mostren la seva estupefacció. Rodoreda interroga aquests éssers que han sobreviscut al laberint del malson. Per la seva frontalitat i organització geomètrica, aquests retrats són deutors de Paul Klee, i dels seus *Angelus Novus*, el mateix àngel de la història que Walter Benjamin cerca d'interrogar per trobar el paradigma de la seva imatge dialèctica entre el passat i el futur.

En els personatges de Rodoreda, de rostres frontals i ulls esbatanats, no hi ha la terrible angoixa expressonista dels personatges de Josep Maria de Sucre, però sí l'encarnació de la perplexitat i l'esbalaïment. Al hieratisme i primitivisme de les figures cal afegir-hi motius decoratius de fons que mostren la sensibilitat de l'autora per la geometria i les arts decoratives, un món que probablement procedia de la moda i el vestit que li eren tan propers. L'escriptora viu el rerefons de l'art a París, amb Giacometti, Dubuffet, Picasso, Léger, l'Escola de París, la presència de Joan Miró i la recuperació de Kandinski i Klee, una cortina d'art que serviria per alenar la seva poesia i els seus contes, tot esperant l'aparició de la novel·la, que li donaria tants fruits. La pintura va ser-ne el compàs d'espera, una teràpia entre el cosir i l'escriure, a la recerca d'una indiscutible identitat. *

L'altra Rodoreda. Pintures & Collages

Fundació Caixa de Catalunya
Entresòl de la Pedrera
Passeig de Gràcia, 92
Barcelona
Fins a l'1 de febrer

ART&CO

Històrie(s) de la fotografia

La fotografia vista pels fotògrafs. Acaba d'aparèixer *Historias de la fotografía española*, una recopilació d'escrius de Joan Fontcuberta publicats sobre fotografia espanyola entre 1977 i 2004, de la mà de Gustavo Gili. Cal dir que els fotògrafs han estat els més grans defensors de la fotografia com a art i els primers a col·leccionar la fotografia d'avantguarda. Fontcuberta també ha

estat el primer al nostre país a bastir un corpus historiogràfic, teòric i ideològic entorn de la fotografia i el creador més influent sobre la generació de fotògrafs que s'ha desenvolupat en el darrer quart de segle, gràcies també als seus escrits.

Reconstruir la història. Els textos publicats en aquest volum sorgeixen de la necessitat de reconstruir

l'escena local, especialment la catalana i també la de l'Estat espanyol, sota noves perspectives, que han nodrit la visió de la fotografia fins avui. Autor prolífic, que publicà precoçment en revistes com *Nueva Lente* als anys 70, però que ha deixat la seva empremta en altres publicacions com *European Photography*, *Perspektief*, *Camera* o *Afterimage*, no escriu només amb la

voluntat de ser un crític, un comissari o un historiador de l'art, sinó amb la intenció de defensar per al fotògraf l'autoria, el caràcter específic de la fotografia com a llenguatge autònom i el que s'ha anomenat *fotografia creativa*, que entén la producció fotogràfica com a sistema de representació sota uns codis autònoms i al marge de les pràctiques servils de la publicitat, els mitjans de

comunicació, la ciència o l'arxiu.

De la Transició a avui. El compendi de Fontcuberta és més que una història, és un llegat i el retrat d'un procés de reconstrucció de la història de la fotografia de les darreres dècades. Enllaça l'avantguarda amb la nova generació de fotògrafs dels 70 i dona continuïtat al debat fotogràfic, sense treva. *